

Κρήτη

Νεκτάριος Ταβερναράκης: «Είμαι αισιόδοξος για το εμβόλιο, ωστόσο δεν πρέπει να εφησυχάζουμε»

Αισιοδοξία για τη μάχη κατά της COVID-19

Ο πρόεδρος του ΙΤΕ μιλά στην εφημερίδα “Νέα Κρήτη” για τα εμβόλια, για τον ρόλο όλων μας και τα εφόδια που προσέφερε σε αυτόν τον αγώνα η έρευνα που γίνεται από το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας

Αισιόδοξος για τις ραγδαίες εξελίξεις γύρω από το επίμαχο θέμα των εμβολίων κατά του νέου κορωνοϊού εμφανίζεται ο επικεφαλής του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας, ο οποίος ωστόσο επισημαίνει την ανάγκη να μην εφησυχάζουμε και να τηρούμε τα μέτρα που θα μας προφυλάξουν από τον κίνδυνο.

Ο δρ. **Νεκτάριος Ταβερναράκης**, πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ), καθηγητής Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης,

αντιπρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου European Research Council (ERC), και ακαδημαϊκός - μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, σημειώνει σε συνέντευξή του στη “Νέα Κρήτη” το τεράστιο άλμα της επιστημονικής κοινότητας, που κατάφερε σε σύντομο χρονικό διάστημα να φτάσει ως το πολυπόθητο εμβόλιο, δηλώνοντας ότι, μεταξύ άλλων, καταδεικνύει την αξία της επένδυσης στην επιστήμη και την έρευνα.

*** Ελπιδοφόρα νέα καταφάνουν σε καθημερινή βάση για τα εμβόλια κατά του νέου κορωνοϊού. Ωστόσο, οι επιφυλάξεις παραμένουν. Πόσο πιθανό είναι να ξεκινήσουν τελικά οι εμβολιασμοί στις αρχές της νέας χρονιάς;**

«Η προσπάθεια που έχει καταβληθεί τους τελευταίους μήνες από ερευνητικά εργαστήρια σε όλο τον κόσμο, προκειμένου να αναπτυχθεί ένα ασφαλές και αποτελεσματικό εμβόλιο για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού, είναι ιδιαίτερα αξιόπαινη και πρωτοφανής για την ιστορία της επιστήμης. Αντίστοιχα, οι καρποί του εντατικού αυτού εγχειρήματος είναι πλέον διαθέσιμοι με τη μορφή μιας σειράς αποτελεσματικών, όπως διαφαίνεται, εμβολίων, δύο μάλιστα από τα οποία αναμένεται να εγκριθούν εντός των επόμενων ημερών. Είναι γεγονός ότι η περίοδος που μεσολάβησε από την αναγνώριση του ιού έως τη διάθεση νέων εμβολίων αποτελεί ένα τεράστιο άλμα για την ανθρωπότητα, το οποίο καταδεικνύει την αξία της επένδυσης στην επιστήμη και την έρευνα. Το γεγονός ότι σε λιγότερο από 1 έτος έχουμε αποτελεσματικά εμβόλια αποτελεί ένα μοναδικό επίτευγμα για την έρευνα, λαμβάνοντας υπόψη ότι το συντομότερο χρονικό διάστημα στο οποίο αναπτύχθηκε εμβόλιο στο παρελθόν αντιστοιχεί σε περίπου 4 έτη. Θεωρώ ότι στις αρχές του νέου έτους το εμβόλιο θα είναι πλέον διαθέσιμο και στην Ελλάδα, καθώς την περίοδο εκείνη η χώρα μας αναμένει την παραλαβή των εμβολίων».

Ως το καλοκαίρι

*** Μεγάλη συζήτηση γίνεται για τα πρωτόκολλα που θα καθορίσουν τον τρόπο εμβολιασμού και τη διαδικασία τόσο σε επίπεδο Ευρώπης, όσο και χώρας. Εκτιμάτε ότι θα υπάρξει σε σύντομο χρονικό διάστημα ένα ασφαλές δείγμα πληθυσμού που θα έχει εμβολιαστεί ώστε να ανακοπεί η πορεία της πανδημίας;**

«Είμαι αισιόδοξος ότι περί τα τέλη του καλοκαιριού του 2021 θα έχει εμβολιαστεί μεγάλο μέρος του πληθυσμού, σε ποσοστό ικανό να μας επιτρέψει να ζούμε σε ένα ασφαλές περιβάλλον. Ανεξάρτητα όμως από τη χορήγηση των εμβολίων, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να γίνει ευρέως αντιληπτή η σημασία της ύπαρξης συντονισμένης προσπάθειας από την Πολιτεία και την κοινωνία. Αν υπάρχει κάτι που μπορεί να οδηγήσει στην ανάσχεση της πανδημίας, εκείνο είναι ο συνδυασμός της χορήγησης των εμβολίων με την υπομονή και την προθυμία της κοινωνίας να ακολουθήσει τις οδηγίες και να προσαρμοστεί στα περιοριστικά μέτρα που υιοθετούνται.

Ο κίνδυνος των μεταλλάξεων

*** Οι μεταλλάξεις του ιού σε πόσο σοβαρή απειλή θα μπορούσαν να εξελιχθούν τόσο για την πορεία της πανδημίας όσο και φυσικά για την αποτελεσματικότητα των εμβολίων.**

«Το φαινόμενο οι ιοί να μεταλλάσσονται δεν είναι κάτι νέο, αλλά πρόκειται για κάτι σύνηθες στο πλαίσιο μιας εξελικτικής διαδικασίας που είναι αποτέλεσμα του συνεχούς πολλαπλασιασμού κ

της διάδοσής τους στον πληθυσμό. Το να συμβαίνουν λοιπόν μεταλλάξεις στους ιούς είναι συχνό φαινόμενο. Το να είναι οι μεταλλάξεις αυτές τέτοιες που να τροποποιούν δραστικά τη μολυσματικότητα ή τη μεταδοτικότητα του ιού είναι πολύ λιγότερο πιθανό. Το ίδιο ισχύει και για μεταλλάξεις που θα επηρέαζαν σε σημαντικό βαθμό την αποτελεσματικότητα των εμβολίων. Σε σχέση με τον ιό SARS-CoV-19, που είναι υπεύθυνος για την πανδημία COVID-19, έχουν διαπιστωθεί αλλαγές σε στελέχη του ιού που απομονώθηκαν σε διάφορες περιοχές του πλανήτη, αλλά όχι τέτοιες που να μας κάνουν να πιστεύουμε ότι θα επηρεαστεί σημαντικά η αποτελεσματικότητα των εμβολίων που αναπτύσσονται».

Η ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Πολλές οι δράσεις του ΙΤΕ στη μεγάλη μάχη

**** Ποιος ήταν και παραμένει ο ρόλος του ΙΤΕ σε αυτή την παγκόσμια προσπάθεια, με δεδομένη την κινητοποίηση του Ιδρύματος από την πρώτη στιγμή;***

«Το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ) και τα Ινστιτούτα του από την αρχή της πανδημίας έχουν τεθεί στη διάθεση της Πολιτείας και των υγειονομικών Αρχών, ώστε να συμβάλλουν με το υψηλό επίπεδο υποδομών και τεχνογνωσίας που διαθέτουν στην κοινή προσπάθεια αντιμετώπισης της πανδημίας της νόσου COVID-19. Ενδεικτικά, η έρευνα που γίνεται στις εγκαταστάσεις του Ιδρύματος έχει οδηγήσει στην ανάπτυξη δράσεων και εφαρμογών, όπως:

- Κατανόηση των μοριακών μηχανισμών παθογένεσης της νόσου COVID-19, με έμφαση στους μηχανισμούς παθολογικής διέγερσης των κυττάρων του ανοσοποιητικού συστήματος.
- Μελέτη μηχανισμών ρύθμισης της καταγίδας κυτταροκινών και θεραπευτικές δυνατότητες.
- Κόμβος Εθνικών Δικτύων Ιατρικής Ακριβείας/Εξατομικευμένης Ιατρικής: Ανάλυση γενετικού υλικού του ιού.
- Μελέτη μοριακής εξέλιξης του ιού SARS-CoV-2 και της αλληλεπίδρασης ιού-ξενιστή.
- Βιο-πληροφορική ανάλυση γονιδιώματος ασθενών COVID-19 και του ιού SARS-COV2.
- Εφαρμογή @HOME για την παρακολούθηση της κατάστασης της υγείας ασθενών με COVID-19, για το διάστημα της παραμονής τους στο σπίτι.
- Κέντρο Εφαρμογών & Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Υγείας: Τεχνική υποστήριξη σε νοσοκομεία αναφοράς.
- Διερεύνηση της αερογενούς μετάδοσης του ιού.
- Προηγμένη τεχνογνωσία για ανάλυση προφίλ μικρών μορίων (μεταβολομική) σε δείγματα βιολογικών υγρών ασθενών.

Επίσης, η πρωτοποριακή έρευνα και η τεχνογνωσία που έχει παραχθεί στο ΙΤΕ έχει οδηγήσει στη δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων που έχουν αναπτύξει καινοτόμα προϊόντα για την ανίχνευση και την πρόληψη του ιού. Για παράδειγμα, το σύστημα “IRIS” της εταιρείας BIOPIX-T είναι μια φορητή

συσκευή μοριακής διάγνωσης του ιού, με δυνατότητα ανάλυσης εντός 30 λεπτών. Η εταιρεία EnzyQuest έχει αναπτύξει 2 τεστ διάγνωσης του ιού, ενώ η εταιρεία PCNano materials δημιουργεί μάσκες προσώπου με αντιβακτηριδιακή επίστρωση».

ΟΧΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑΣ

«Ανεκτίμητη συμβολή της έρευνας και της επιστήμης»

**** Τι μας διδάσκει αυτή η πανδημία για το μέλλον; Και πόσο έτοιμοι είμαστε για να μάθουμε από αυτά τα διδάγματα;***

«Η ανθρωπότητα έχει πολλές φορές έρθει αντιμέτωπη με ιούς, και λοιμώξεις που εξελίσσονταν σε πανδημίες, οι οποίες ήταν υπεύθυνες για τον θάνατο μεγάλου μέρους του παγκόσμιου πληθυσμού, ανά τους αιώνες. Για παράδειγμα, ασθένειες, όπως η ελονοσία, η πανούκλα, η χολέρα, η ιλαρά, η ευλογιά και η γρίπη, υπήρξαν κύριοι υπαίτιοι για τον αφανισμό σημαντικού μέρους του παγκόσμιου πληθυσμού, διαμορφώνοντας παράλληλα την εξέλιξη της παγκόσμιας ιστορίας. Εκείνο που μας έχει διδάξει η ιστορία είναι ότι είναι σημαντικό να είμαστε προετοιμασμένοι για τέτοιου είδους προκλήσεις. Η προετοιμασία αυτή γίνεται εφικτή μόνο με τη βοήθεια της επιστήμης και της έρευνας, που θα μας διδάξουν τους τρόπους για να αντιμετωπίσουμε επόμενες, νέες απειλές που σίγουρα θα έρθουν. Χρειάζεται λοιπόν συνεχής επένδυση στην έρευνα, έτσι ώστε την επόμενη φορά που θα εμφανιστεί μια νέα πρόκληση να είμαστε καλύτερα προετοιμασμένοι και να έχουμε ή να μπορούμε να αναπτύξουμε γρήγορα εκείνα τα όπλα και τις μεθόδους (φάρμακα, εμβόλια, διαγνωστικά τεστ κ.λπ.), που θα χρειαστούμε για να ξεπεράσουμε την απειλή. Αν υπάρχει λοιπόν κάτι που κατέστησε απολύτως εμφανές η πανδημία της νόσου COVID-19, είναι η ανάγκη να είμαστε προετοιμασμένοι και η ανεκτίμητη συμβολή της έρευνας και της επιστήμης για την “οχύρωση” και την προστασία της ανθρωπότητας».

Η ΕΥΘΥΝΗ ΟΛΩΝ ΜΑΣ

«Είναι στο χέρι μας να αποφύγουμε ένα τρίτο κύμα»

**** Εκτιμάτε ότι θα μπορέσει να αποφευχθεί ο κίνδυνος και ενός τρίτου κύματος της πανδημίας;***

«Προϋπόθεση για να αποτρέψουμε ένα ενδεχόμενο τρίτο κύμα της πανδημίας είναι η κοινωνία να πειθαρχήσει τόσο προς τα μέτρα που έχουν ληφθεί, όσο και με εκείνα που θα λαμβάνονται στο επόμενο διάστημα, έως ότου ολοκληρωθεί η χορήγηση αποτελεσματικών εμβολίων ή μιας ολοκληρωμένης αξιόπιστης θεραπείας στο μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού. Έως τότε δε θα είμαστε προστατευμένοι, καθώς θα ελλοχεύει ο κίνδυνος για την επέλαση ενός τρίτου κύματος. Αν σεβαστούμε τους περιορισμούς αυτούς, είναι πιθανό να μπορέσουμε να αποφύγουμε ένα τρίτο κύμα της πανδημίας. Η αποφυγή ενός τέτοιου ενδεχομένου είναι λοιπόν θέμα υπομονής, ψυχραιμίας και τήρησης των περιοριστικών μέτρων, για να προστατευτούμε έως ότου εδραιωθεί η ασφάλεια που θα μας προσφέρουν τα εμβόλια και οι θεραπείες που αναπτύσσονται».

Αισιοδοξία για το καλοκαίρι

**** Το μεγάλο ζητούμενο είναι αν το επόμενο καλοκαίρι θα φέρει τη “σφραγίδα” της COVID-19 ή αν θα μπορεί ο κόσμος να μετακινείται με ασφάλεια, τουλάχιστον σε επίπεδο Ευρώπης που μας αφορά άμεσα, υπό το πρίσμα του τουρισμού. Θεωρείτε πιθανή μια επιστροφή στην έστω και με αστερίσκους ομαλότητα;***

«Είμαι αισιόδοξος ότι το επόμενο καλοκαίρι θα είναι πολύ καλύτερο από το προηγούμενο, όχι μόνο για τον τομέα του τουρισμού, αλλά για όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας. Έως τότε εκτιμώ ότι τα εμβόλια θα έχουν χορηγηθεί σε σημαντικό μέρος του πληθυσμού και ότι οι κοινωνίες μας θα είναι πλέον έμπειρες και προσαρμοσμένες στο να τηρούν τους κανόνες για την ασφάλεια της δημόσιας υγείας και να γίνεται πιο σωστή και προσεκτική διαχείριση των μετακινήσεων. Ο συνδυασμός αυτός, παράλληλα με την άνοδο της θερμοκρασίας, θεωρώ ότι θα σηματοδοτήσει την έναρξη της επιστροφής σε μια καθημερινότητα πιο συμβατή με εκείνη που ζούσαμε πριν την έναρξη της πανδημίας».

Η ζωή με τον κορωνοϊό

**** Σχεδόν σε καθημερινή βάση ακούμε να γίνεται λόγος για το ότι «πρέπει να μάθουμε να ζούμε με τον κορωνοϊό». Αυτό σε τι επίπεδο ερμηνείας πρέπει να γίνει αντιληπτό απ’ όλους μας; Και αναφέρομαι κυρίως στα μέτρα πρόληψης και τους κινδύνους.***

«Το γεγονός ότι η επιστημονική κοινότητα έχει επιτύχει ένα τεράστιο άλμα μέσα στο σύντομο χρονικό διάστημα που μεσολάβησε από την αναγνώριση του ιού έως την ανάπτυξη αποτελεσματικών εμβολίων πρέπει να αποτελέσει έμπνευση για την κοινωνία, η οποία μπορεί να συμβάλλει με τον δικό της τρόπο στην προσπάθεια αυτή των επιστημόνων. Είναι ζωτικής σημασίας, οι άνθρωποι να προσαρμοστούν και να συνεχίσουν να υιοθετούν συμπεριφορές που δυσκολεύουν τον ιό. Η τήρηση των αποστάσεων, ο περιορισμός των μετακινήσεων, η αποφυγή των συναθροίσεων, η καθολική χρήση μάσκας και η ορθή απολύμανση αποτελούν μερικά απλά παραδείγματα για τη σωστή πρόληψη από τον κίνδυνο του ιού. Μέσω μιας τέτοιας κοινής προσπάθειας επιστήμης και κοινωνίας, σε συνάρτηση με τις προσπάθειες που καταβάλλονται από την Πολιτεία, θα μπορέσουμε να νικήσουμε την πανδημία και να επιστρέψουμε σταδιακά σε μια ομαλή καθημερινότητα».